

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fó'a acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretíulu pentru Ostrungiri'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu triluniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte stodienele si banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. tacsé timbrale.

Invitare de prenumeratiune.

Fratiloru!

De candu marele diplomatu, pra-
toru, democratu si uniculu politicu alu
Ungariei celei mare, Colomanu Tis'a,
mantu tiér'a unguresca de invasiunile
gróznice ale daco-romaniloru, — si
de candu pacea Europei, in urm'a vor-
birei Mariei, Diplomatiei si Politicei
Sale, érasí este asigurata — si eu me
mai tradíi d'in fric'a, ce me cuprinsa
audíndu inforatóriele vesti sosite de
la Pute-a-pesté.

Deci fiti si voi pe pace, cà pacea
si fericirea tierei unguresci, este res-
tabilitata, si inimicii ei, nimiciti pentru
totu de un'a. Pune-ti deci fric'a si gróz'a la o parte si ve-
niti sa glumimu éra. Ba! Haidati sa vorbimu odata si fore
glume. Se sciti déra, cà cu numerulu presinte am intratu
in seméstrulu alu doile, deci grabiti cu prenumeratiunile si
restantiéle.

Pretíulu de prenumeratiune si de-ací in colo:

Pé unu $\frac{1}{2}$ de anu (Iuliu-Decemvre) 4. fi.

Pé unu $\frac{1}{4}$ de anu (Iuliu-Septemvre) 2 fi.

Cine nu crede, cà mai am numeri completi de la in-
ceputulu anului, placa si sa tramita 4 fi. si de locu se va
convíngé.

Gur'a Satului.

Gur'a Satului in diet'a Ungariei.

— Inea câte-va siedintie d'in lun'a lui Cerisariu. —

Ati vediutu, dragi mei, stéu'a cea cu códa?

Déca nu o ati vediutu, éta eu ve facu eunos-
cutu, cà pre negrulu si norosulu ceriu alu Ungariei,
érasí se ivi o stea cu códa; — ér' déca o ati vediu-
tu, sa sciti, cà acea stéua nu e ca bunu semnu.
pentru cei ce ambiau pana acuma cu capetelè totu
pr'in nori si cu fliturile totu pr'in stele, dupa stele....

Dér' ast'a inca ar fi ce ar fi, ei dér' dílele tre-
cute se ivi o stea cu códa nu numai pe ceriulu Un-
garié, ci chiaru si in diét'a ei!

De osebirea intre aceste dóue comete e numai
acea, cà pana candu cea de pre ceriu, infrièa numai
babele de pr'in sate, cari au si inceputu deja a
proroci d'in aparinti'a ei bataia; pana atunci
acést'a d'in urma a ingrozitu pre toti politiciii cei
cu gur'a mare d'in diéta; — si inca o deosebire,
cà: cea de pre ceriu este luminósa; ér' cea d'in
diét'a mai Polita adeca mai palida,
voiam sa dícu, si mai misteriósa.

Ei, dér' ce ve povestescu eu a-ici de stele? candu
eu am detorintia sa vi dau séma despre siedintiele
diétali. Dér' me ertati, cà si eu alunecu câte odata,
cu tóte, cà nu sum inca vladica.

La lucru déra.

Vi spusese mu in rondulu trecutú cà *Furci Biteu*
capetasa dorere *la anima*, si pr'in urmare nu potú
sa deie respunsu marelui Tisa.

Dupa câte-va díle inse — fresce dupa-çe ca-
petá medicine d'in Beciu, — F. Biteu a si respunsu
siesi omenesce, adeca precum se raspunde totu de
un'a dupa medicine.

Dér' sa mergemu mai de parte.

Totu in sal'a si intre domnii de mai nainte.
Totu acei'a presiedinti si notari, totu acele másiné
de votatu, totu acele cuchere si frisure pe galeria....

La ordínea silei: novel'a leg. electorali adeca a
legei pentru de a alege numai deputati guvernamen-
tali, séu celu pucinu deputati, cari voru jocá numai
dupa placulu lui Pist'a. Dér' nu cum va sa alune-
cati a crede, cà si acést'a novela e amorósa, nu; ci
d'in contra, ea pentru unii e de totu placuta, pentru
noi tragica; ér' pentru lumea cea mare comica...

Dér' atentiune!

Giul'a lui Se-Pare ministru d'in laintru: Cinstita Casa! Vediendu cà cu legea electorala nu am potutu legá de totu manile romaniloru, sí cà in butulu toturoru fremantáriloru nóstre, ei inca n'au desperatu, in urm'a unui visu gróznicu ce am visatu mai aduna-dí nópte, me hotarii a face o novela. . . . (éljen, helyes, aplause) cà adeca sà mai stringemu nitielu curelele sí sà mai pune vr'o doi scalusi in gur'a nemul-tiamitoriloru de rebeli. . . . (aplause frenetice, sí éljenuri asurditórie).

Dr. Pol Itu: Cinstita si multu laudata casa! (helyes, haljuk, éljen) De candu sum pe lume, nu am auditu, nu am vediutu sí nu am cunoscutu unu poporu mai puternicu, mai nobilu sí mai cavalerescu, decátu pre poporulu magiaru (éljen, éljen, ugy van, helyes aplause frenetice, voci: ez aztán derék hazafi) Nicairi in tóta Europ'a, ma cutediu a díce, in tóta lumea, nu este o tíera mai fericita mai constitutionala, decátu tíer'a nóstra unгурéscá (éljen, éljen, vivát, ugy van, aplause asurditórie, ujuju, ujuju, ujuju). Neci intr'o tíera nu este poporulu asiè de multumitu sí de fericitu, ca in patri'a nóstra (éljen, vivát, helyes, ugy van.) Neci o tíera nu are unu venitoriu mai splendidu, decátu tíer'a nóstra (é l j e n, v i v á t, aplause prelungite sí bucuria generala.) Dér' (voci: ah! oh! hoho! na-na! el ál!) cu tóte aceste (voci! né te, né, el ál,) eu nu potu priimi novel'a (voci: na ez már sok, el ál, le vele) deci (voci: hah! jaj!) ne vomu revedè la Filipi! (sgomotu mare voci: Jézus Mária, tolvaj! le vele, ki vele, el ál, confusiune generala, deputatii o tulescu la fuga; presied. sare pe ferésta sí cade intr'o bute cu apa, cei ce ajunsera la strada sbéra ca la focu.)

C. T. Isa: Fore indoiala sí nedisputabilu càtu va fi lumea numai sí numai unгурéscá casa! Precum vedeti mie nu-mi este frica de locu, ci tremuru numai de caldur'a acést'a mare (helyes, ugy van, oratorele sí sterge fruntea de sudori sí be o cofa de apa.) Vorbirea antevorbitoriului m'a pré incalditu (voci: sí pre noi). Dér' acuma e tempulu, ca sà aretu, ce omu mare sum eu (helyes, éljen, haljuk, oratorcle se sílesce a se încordá sí se face càtu unu paru de masere punendu-sí manile in sfolduri) D'in vorbele d'in urma a lui Dr. Pol Itu, eu sí ceialalti ai mei, nu potemu esplicá altu ceva, de càtu cà: *a-cuma* natiunalitátele voiescu sà aduca muscanii in tíera (gróza generala). Dér' nu li va succede, nu, cà sí eu-su aici cu honvedii mei (éljen, aplause).

Pentru acea déra tremurati sí ve ingroziti de mine voi toti daco-romanii, cà-e vai de pelea vóstra (voci: ugy van, helyes). Au pentru acea v'am adusu noi legi pana acuma, ca voi sà vindeti tíer'a la muscani? Asteptati voi numai! (éljen, aplause, dupa aceste oratorele o iá pe petioru, desiguru ca sà inarmeze honvedii in contr'a daco-romaniloru).

Alt'a di a urmatu desbaterea pro. de lege relativu la teologi'a jidovéscá, pentru de a cresce siacteri sí rabii unguresci — sí proj. de lege relativu la pelea de cane a nemnisiloru; dér' despre acele cu alta ocasiune

Gur'a Satului.

PISTRITII.

— Cationeta, esecutata de Badea G. Satului. —

(Scen'a represinta unu salonu bine mobilatu. La ridicarea cortinei Gur'a Satului sta cu bót'a sí palari'a in mana sí canta.)

Ah! ce dracu mai am sà vedu,
Lucruri ce n'am vr'utu sà credu;
La ce gur'a mi se suce
Sí mintea totu mi-se duce.
Tralala! Tralala! Tralala!

Am sà vedu, cà adi la noi,
Intre grelele nevoi,
Multi barbati cu cualitate,
Suntu flamandi, sà mi credi, fertate.
Tralala! Tralala! Tralala!

Sí-intre astu-feliu de nevoi
Suntu ai natiei eroi,
Striga toti in gur'a mare,
Cà suntemu sub grea cercare.
Tralala! Tralala! Tralala!

Cà n'avemu egalitate
Sí deplina libertate;
Cà n'avemu posturi frumóse,
Shujbe bune gustóse. . . .
Tralala! Tralala! Tralala!

Dér' sà mi credi, iubite frate,
Cà-asti ómeni cu cualitate,
Sunt misfei
Ca vai de ei.
Tralala! Tralala! Tralala!

Asiè e! Lucruri pre cum vedi adi pe la noi, numai poti gasi sí vedè neci chiaru in Chin'a cea multu civilisata. Sà mai créda cine-va déra, cà la noi romanii nu mai esista o secta nóua de ómeni, care cu totu dreptulu se póte numi sect'a *pistriloru nationali*.

Acesti ómeni sí romani puritani de religiunea, care li place loru, sunt inzestrati cu aceea inusire rara, cà posiedu ceva farmacatoriu, potu sà se schimbe ca tempulu, potu sà-si deie calóre càtu mai frumósa, séu càtu mai urita.

Ah! Cine a mai eugetatu, cà sí noi romanii sà potemu fi asiè de fericiti, ca sà potemu produce sí noi esemplarie d'in acést'a secta? — Ah! Oh! Eu insu-mi cunosc, vr'o 25 de esemplarie d'in acést'a secta, d'intre cari vr'o 5 suntu asiè de deosebite, incàtu la aparinti'a loru sta sórele in locu. Sect'a acést'a de ómeni forméza sect'a asiè numita a flamendiloru, séu a ómeniloru, cari nu vreu a traí dupa invetiatur'a sí trud'a loru, ci facu capitulu chiaru sí d'in caus'a romana.

Cum sà intielegemu acést'a.

Bine! Eta asiè. Se presupunemu de esemplu, cà unu astu-feliu de romanu vre sà figureze ca nationalistu. Sermanulu de elu e seracu sí materialminte, dar' sí mai seracu spiritualminte. Ce e deci de facutu prim'a data, ca sà póta aparè natiunei ca atare?!

Sà arete semne de viétia!

Sí ce-e semnulu primu de viétia?

A face gura sí svara mare in tíera, a injorá pe tóta lumea sí a strigá la lume, cà e pace de noi; dér' de alta parte a pactá cu inimicii, sí a nu lucrá nemicu in causele nóstre. — Pr'in aceste a-poi sí trage atentiunea publicului sí apare ca literatu sí luptaciu nationalu (éra canta).

Asta-e prim'a procedura
A barbatiloru pistriti,
Cari cu-a mintei schlintitura
Suntu ca toti cei nebuniti.

I ha ha! si I ha ha!

Dinsii vreu sa figureze,
Ca-ai natiunei luptatori,
Si voiescu sa prepareze
Unu bunu, dulce, viitoriu.

I ha ha! si I ha ha!

Figureza pr'in diare,
Facu la svara totu mereu,
Si-apoi. . . . recea nepesare. . .

Nu mai voiu sa continuu — E tempulu schim-
barei. Tacerea este presemnu atatu de invederatu,
incatu nu mai prostulu nu intielege. Ei inca tacu atunci
candu e de vorbitu, candu avemu trebuintia de ei,
si vorbescu atunci, candu nimenui'a nu i trebesce.

Asie e.

Si ce e caus'a?

Ce alt'a, decatu ca suntu *pistriti*. . . . (canta.)

— Déca adi vr'unu tinerehu,
Vre sa fia curatielu,
Trebe sa fia galantu,
Chiaru si fore de talantu.
Nu e altu cum fratiore. . . .
Nu, caci trebe bani sa ai,
Ast'a-e adi in lume-onore,
Ast'a-e gradin'a de raiu. . . .
Dam dara dam dam dam!

Unu barbatu d'in casa buna
Nu are lefa de luna,
Si totusi ar vre ca 'n sale
Sa intre fore parale. . . .
Nu se pote, fratiore,
Nu, ca-ci trebe bani sa ai,
Ast'a-e adi in lume-onore,
Ast'a-e gradin'a de rai.
Dam dara dam dam dam!

Adi déca ai ambitiuone
Si e nobila misiune;
Se scii, ca for' patronu
Tote-oru da unu pre falsu tonu.
Da! asie e, fratiore,
Bani si bani trebe sa ai,
Ast'a-e adi in lume-onore,
Ast'a-e gradin'a de rai.
Dam dara dam dam dam!

Asie e! Lucru forte naturalu, bani, bani, si era
bani. Si vedeti catu necasu causedia banii omeniloru
mai alesu celoru seraci. Seraculu dice: la altu anu,
cu ajutoriulu lui Ddieu, mi voiu cumpera casa, numai sa
am bani. — De asi avea multi, multi, si mai multi bani,
asi face natiunei unu institutu de bani; si asie mai
de parte. — Nu avemu dera sa ne miramu, déca
gur'a unoru fosti natiunalisti au amutitu. Da, ca-ci
este astupata cu man'a baniloru, cu salariu anualu
bunu, — si-a-poi natia hin, natia her, numai eu sa
fiu Herr. — Aceste sentieminte le nutrescu acei'a
cari voiescu de o parte se figureze ca nationalisti,
er' de alt'a parte a trai bine. — (canta.)

Deci dera nu ve mirati,
Déca sunt si renegati,
Catielandri, aplecati,
Farisei si totu mascati.

Ca sunt multi omeni misiei,
Tradatori si mari pigmei,
Carii pentru postu si bani
De vrei, sa facu si tiganu.

Ci de astu-feliu de romani
Ve feriti ca de pagani.
Si sa i totu despretiuiti
Ca pre omeni rei — pistriti.

(Contin'a cade.)

A. P. Petrinu.

Cioc'a-Judulu.

— Poveste d'in betrani. —

A fost o data, ce-a fost; ca de n'ar fi, nu s'ar
povesti; — si-a-poi neci eu nu stau a menti, ca
unu purecu a plesni, si neci nu portu mintiunile cu
saculu, ci numai cu de sagulu!

A fost odata unu omu cu numele *Cioc'a-ludulu*
d'in marelenemu a lui *Ileu-Paraleu* — alduiesca-lu
Domnedieu!

Acestu omu era forte vestitu in tota lumea si
tier'a de natantocu si de habaucu. Eu, ce-e dreptu
nu l'am cunoscutu si neci nu l'am veditu; ca ci
deca lasi fi cunoscutu, v'asi sci spune mai multe
siodienie despre dinsulu; deci astu-feliu ve voiu po-
vesti numai acea, ce am auditu si eu de la tatalu
meu, care era-si a auditu de la mosulu meu, si
care a-poi era a auditu de la stramosulu seu si asie
mai de parte pana la cei de pe vremea lui *Cioc'a-*
ludulu.

Cioc'a-ludulu a avutu unu neravu forte siodu si
a nume: elu precum l'a fost invetiatu tatalu seu, nu
facea si nu vorbia alt'a decatu totu acea, ce vedea
si audia facendu si vorbindu altii. — Asie spre
pilda, déca cine-va joca, ori canta, *Cioc'a-ludulu* inca
facea ca asie; déca cine-va fugia, si elu o lua pe
petioru; cu unu cuventu, elu maimutiá totu si pre
toti.

Intr'o di l'a manatu tatalu seu la tergu, ca sa
cumpere griu, — si ca sa nu seuite cum-va, ca ce
are sa aduca d'in tergu, i dise:

— Mei siuchiatule!

— Ha! — responsa elu.

— Ca sa nu seuiti, ca ce ai sa-mi cumperi
d'in tergu, sa dici mergendu totu: „unu bobu de
griu, unu bobu de griu“!

— Ai intielesu?

— Da!

Mergendu *Cioc'a-ludulu* spre orasiu si trecendu
pre langa unu omu, care chiaru atunci semená griu,
incepu a morma totu: „Unu bobu de griu, unu
bobu de griu“; ceea ce audindu plugariulu, si fiindu
in prepusu, ca *Cioc'a-ludulu* i blestama lucrulu, ca
sa nu-i deie Domnedieu numai unu bobu de griu,
se apuca de *Cioc'a* nostru si miti-lu pureca cum
se cade, dicendu-i si invetiendu-lu:

— Déca vei mai vedè alt'a data asemenea. se dîci: „Deie Domnedieu multe de aste“!

Bietulu Cióc'a-ludulu purecatu sî tielesatu merse mai departe.

Rentormandu de la tergu sî intelnindu pe drumu o multime de omu ducendu la grópa unu mortu sî ajungandu in apropierea ingropatiunei. incepù a se imbordá d'intr'unu omu intr'altulu, cantandu sî chiuindu d'in respoteri:

— Deie Domnedieu multe de aste! Deie Domnedieu multe de aste!

Ómenii gelnici vediendu sî audindu neobradnici'a lui Cióc'a-ludulu, sî necunoscentu-lu, cà ce omu este dinsulu. mi-ti-lu luara la scarmanate, invetiendu-lu ca de alt'a data, déca va mai vedè atáti'a ómeni sî atát'a gele, mai bine sà-sî eie palari'a de pre capu sî sà dîca sî elu: „Domnedieu sà-i erte pecatele!“

Acésta invetiatura, castigata cu atát'a bataia, sî-o insemnà bine Cióc'a-ludulu, sî dupa-ce se senti mai usíratu, plecà mai de parte bombanindu totu: „Domnedieu sà-i erte pecatele!“

Ajungandu Cióc'a-ludulu intr'unu satu, sî trecendu pe langa o casa vediù cum unu omu omorì unu porcu grasu. Deci elu incepù a cantá cu glasu doiosu sî facendu la matanie, cà: „Domnedieu sà-i erte pecatele!“ „Domnedieu sà-i erte pecatele!“

Omulu care a omoritu porculu, cugetendu cà Cióc'a-ludulu sî-bate jocu de elu, se luà dupa dinsulu cu unu sbiciu sî-i trase vr'o dóue-trei, dîcendu:

— Déca vei mai vedè de aceste sà dîci: „Ungeti-ai cas'a, mas'a, cutitele, blidele; sî haraniti-ai copii sî toti ai tei d'in casa cu de acest'a.“

Scapandu sî d'in man'a acestu'i'a, merse superatu mai departe.

La o margine de padure vede nescè ómeni tragendu unu calu mortu spre o grópa, la ce Cióc'a-ludulu incepù sà strige: „Ungevati cas'a, mas'a“ s. c.

Audindu aceste pagubasi se luara dupa elu sî lu-batura ca pre unu znopu, dandu-i invetiatura, cà in venitoriu déca va mai vedè de aceste mai bine sà dîca cà: „Domnedieu sà ferésca de o asiè paguba“!

Ajungandu éra intru satu, se intelnì cu doi ómeni, cari se svadiu pentru nescè bucate pascute* de vitele loru.

Cióc'a-ludulu cum i vediù, delocu incepù a strigá in gur'a mare cà: „Domnedieu ferésca pe totu omulu de o asiè paguba“!

Ómenii acesti'a gendira, cà Cióca vré sà se mance cu disii, deci se apucara amendoi de elu sî lu-luara la jocu nemtiescu, invetiendu lu, cà déca va mai vede de aceste, mai bine sà dîca: „Dómne desparte-i! Dómne desparte-i!“

Abiè scapà d'in manile acestor'a, se apropia de elu o multime de barbati sî femeie, imbracati serbatoresce. Erá unu ospétin. Nuntasii chiaru vineau d'in biserica dela cununia. Cióc'a-ludulu cum ii zarì, incepù a strigá: „Dómne desparte-i! Dómne desparte-i!“

Audindu aceste nuntasii se luara toti dupa elu sî mi lu-imblatira de-lu facura ca o perina, invetiendu-lu, ca de alt'a data sà nu dîca asiè, ci mai bine sà strige sî elu: „Uiuiu sî uiuiu!“

Scapandu sî de aici cu multa bataia. ajunsu o margine de satu, unde aflà dóue babe cautandu-sî un'a la alt'a in capu.

Zarindu Cióca-ludulu babele, incepù a tivli sî a uuí, càtu resuná lunc'a d'in apropiere.

Babele infuriate, gendindu cà Cióc'a-ludulu sî-bate jocu de ele, se repedira dupa elu sî miti-lu sgrabalara sî gepanara, ca pre unu pui de domnu. A-poi lu-svatuiru, ca de alt'a data sà nu mai strige asiè, ci mai bine sà-sî puna sî elu capulu a-colo, ca sà-i caute sî lui in capu.

Cióc'a-ludulu se jorà cà va face asiè si-a-poi plecà in drunullu seu.

Candu intrà in satu, vediù doi cani mancandu-se unulu pe altulu gróznicu, — deci sarì sî elu intre ei, dandu-sî capulu, ca sà-i caute in capu. Dér' o patì amaru, cà canii lu-stroffocara uritu.

Scapandu sî de aici, cane canesce, vru sà tréca preste o punte. Candu fu inse pe la mediloculu ei, i veni ce-va in gendu sî stete in locu sî dîse:

— Oh! Dómne, càtu lume am mai amblatu, sî 'n ciafa nu m'am uitatu. — deci bietulu Cióc'a-ludulu se siliá ca sà se uite la ciafa, — dér' alunecà sî cadiandu in'pariu, se innecà.

De nu s'ar fi innecatu v'así mai potè spune multe d'in patianiele lui.

COLTI de DINTI.

Cine-va s'ar plange, cà in unele díare romane a une-ori remanu mari gresielì de tipariu.

Se póte.

Dér' déca acelu cine-va are chiaru asiè mare placere a cautá sî — fore de a cunósce greutátile — a imputá gresielile, faca-se corectoru la vr'unu díariu romanescu sub conditiunile acele, sub cari suntu sî ceialalti corectori, sî ve asigurediu cà, preste o luna nu va mai descoperí atâte sî asiè mari gresielì de tipariu . .

Guvernamentalii sunt fórte ingroziti, cà guvernulu actuale are sà cadia càtu de curundu! Éra Tisaisti se necasescu fórte tare, cà inca neci a-cuma nu potu sà ajunga d'insii la potere. —

TAND'A sî MAND'A.

T. Auditu-ai, frate Mando, cà ce svára au inceputu a mai face sî grecii d'in Pute-a-pestè, pentru biserica de a-colo; cum mai báfescu in contr'a nóstra, pentru cà nu voim grecésca sî sà ne facemu greci; cum, vreu sà instrainedie Macedo-romanii de càtra noi; sî cum amutia pre ómnii de la potere cu miatiuni in contr'a nóstra?

D'a-poi nu scii tu, cà greculu sî in tíer'a angurésca remane totu — grecu. . . .

Gur'a Sacului.

Predic'a . . . n'ajunge nemic'a.

Cop'a . . . nu-e de fói'a mea.